

DOI 10.32782/2786-9156.108.4.86-95

УДК 343.98

Коваленко А.В., кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад факультету № 2

Донецького державного університету внутрішніх справ (м. Кропивницький, Україна)

e-mail: new4or@gmail.com

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-3665-0147>

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА НЕПРОЦЕСУАЛЬНІ РІШЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Статтю присвячено уточненню сутності процесуальних і непроцесуальних рішень у кримінальному провадженні та з'ясуванню підстав їх розмежування. Обґрунтовано правозастосовну природу процесуальних рішень уповноважених суб'єктів. Запропоновано обмежувальний підхід до тлумачення положень ч. 1 ст. 110 КПК України, за якого процесуальними вважаються лише правозастосовні владні рішення названих цією нормою суб'єктів. Підтримано позицію вітчизняних науковців про те, що інші учасники кримінального провадження, зокрема суб'єкти доказування (підозрюваний, обвинувачений, захисник, потерпілий тощо), не є правозастосовувачами, а їхні рішення, відповідно, не є процесуальними в розумінні ст. ст. 94, 110 КПК України.

Розглянуто основні різновиди процесуальних рішень сторони обвинувачення та суду. До першої категорії віднесено правозастосовні рішення слідчого, дізнавача, детектива, прокурора, які прямо впливають на перебіг процесуальних відносин, встановлюють (змінюють) права й обов'язки учасників судочинства незалежно від процесуальної форми закріплення таких актів (рішення, для яких законом визначена форма постанови, а також рішення про внесення відомостей до ЄРДР, проведення С(Р)Д, повідомлення про підозру, складання й вручення обвинувального акта, письмові доручення тощо). До процесуальних рішень суду віднесено передбачені законом вироки, постанови й ухвали, а також інші правозастосовні акти, зокрема рішення про початок проведення окремих судових дій.

Непроцесуальними визнано рішення сторони обвинувачення та суду, які не мають правозастосовного характеру, тобто не встановлюють на основі державно-владних повноважень права та обов'язки інших учасників кримінального провадження та не приводять до надання доказового значення певним відомостям, а також усі рішення (вольові акти) інших учасників кримінального провадження.

Ключові слова: кримінальне провадження, оцінка доказів, використання доказів, процесуальні рішення, непроцесуальні рішення.

Постановка проблеми. У межах виконання своїх процесуальних функцій учасники кримінального провадження постійно приймають та реалізують різноманітні свідомі рішення, спрямовані на виконання поставлених перед ними завдань. Необхідною умовою з'ясування сутності рішень у кримінальному провадженні та розроблення практико-орієнтованих рекомендацій щодо їх оптимізації є розподіл таких вольових актів на різновиди за певними процесуально та криміналістично значущими критеріями. Чинний КПК України прямо називає і безпосередньо регламентує тільки один різновид рішень – процесуальні. Частина 1 ст. 110 Кодексу визначає, що процесуальними є всі рішення органів досудового розслідування, прокурора, слідчого судді та суду. Згадані рішення, відповідно до ч. 1 ст. 94 КПК України, ухвалюються на основі оцінювання доказів щодо належності, допустимості, достовірності, достатності і взаємозв'язку, тому мають вважатися формою їхнього використання [1, с. 581].

Одним з основних принципів вітчизняного кримінального судочинства є засада публічності, відповідно до якої досудове розслідування, підтримання публічного обвинувачення та судовий розгляд здійснюються органами досудового розсліду-

вання, прокуратурою та судом відповідно в інтересах захисту всього українського суспільства. У зв'язку з цим слідчий (дознавач, детектив), прокурор, слідчий суддя та суд наділені державно-владними повноваженнями, спрямованими на реалізацію їхніх суспільно важливих кримінальних процесуальних функцій. Суттєва частка рішень цих учасників кримінального провадження закріплюється індивідуальними правозастосовними актами, які безпосередньо впливають на перебіг кримінально-процесуальних відносин, встановлюють права й обов'язки їхніх учасників, керують рухом кримінального провадження тощо [2, с. 536]. Ці рішення на основі ст. 94, ч. 1 ст. 110 КПК України визнаються процесуальними.

Водночас очевидно, що згадані суб'єкти у межах своєї професійної діяльності також ухвалюють і реалізують низку непроцесуальних (в розумінні ст. 110 КПК України) рішень пізнавального, організаційного, побутового та іншого характеру, які не здійснюють прямого впливу на процесуальні відносини. Крім того, власні рішення (вольові й цілеспрямовані акти) у межах кримінального судочинства ухвалюють й інші учасники провадження, які не наділені процесуально-владними повноваженнями. Такі рішення не мають правозастосовної природи, а закономірності їх прийняття та реалізації іноді суттєво відрізняються від процесуальних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні характеристики процесуальних рішень у кримінальному провадженні розглядали Ю.П. Аленін, І.В. Басиста, В.В. Вапнярчук, Н.В. Глинська, І.В. Гловюк, Ю.М. Грошевий, Л.М. Гуртієва, О.В. Капліна, О.І. Марочкін, В.Г. Пожар, Д.А. Скоромний, І.І. Сливич, О.О. Торбас, С.О. Шульгін та інші вітчизняні науковці. Водночас питання розмежування процесуальних та непроцесуальних рішень в кримінальному провадженні ще не знайшло належного висвітлення у вітчизняній спеціальній літературі, що обумовлює актуальність дослідження.

Формулювання цілей. Метою статті є уточнення сутності процесуальних рішень у кримінальному провадженні та з'ясування підстав їх розмежування з непроцесуальними.

Виклад основного матеріалу. Однією із загально визнаних сутнісних ознак процесуальних рішень у кримінальному провадженні є їхній правозастосовний характер [3, с. 28; 4, с. 32; 5, с. 28; 6, с. 20]. У теорії права правозастосування визначають як правову форму діяльності уповноважених суб'єктів у забезпеченні реалізації норм права щодо конкретних життєвих випадків шляхом ухвалення індивідуально-правових рішень [7, с. 408]. До правозастосовної діяльності теоретики права відносять досудове розслідування кримінально караних діянь та здійснення правосуддя [7, с. 411], що повною мірою відповідає наведеній позиції вчених-процесуалістів.

На думку І.І. Сливича, кримінально-процесуальні акти (процесуальні рішення та дії) є кримінальними процесуальними юридичними фактами [8, с. 10] котрі разом з іншими юридичними фактами є підставами настання встановлених нормами правових наслідків, у тому числі виникнення, зміни, призупинення, припинення або відновлення процесуальних правовідносин, набуття учасниками кримінально-процесуальної діяльності процесуальної правосуб'єктності [8, с. 14]. Процесуальні рішення як владні правозастосовні акти прямо впливають на кримінальні процесуальні відносини шляхом зміни прав та обов'язків їхніх учасників. Процес прийняття та реалізації таких рішень є різновидом юридично значущої поведінки у кримінальному провадженні, яка, своєю чергою, виявляється у формі певної дії (складання процесуального документа, висловлювання змісту рішення, виконання інших дій), регулюється нормами права і несе по собі юридичні наслідки (безпосередньо впливає на перебіг кримінальних процесуальних відносин).

Отже, однією з підстав поділу рішень у кримінальному провадженні варто визнати характер їх впливу на кримінальні процесуальні відносини. За цим критерієм можна

виокремити процесуальні рішення, які є правозастосовними актами, та непроцесуальні (у розумінні ст. 110 КПК України) рішення, котрі безпосередньо не впливають на перебіг кримінальних процесуальних відносин і не встановлюють прав та обов'язків їхніх учасників. Відповідно, положення ч. 1 ст. 110 КПК України про те, що всі рішення слідчого (дізнавача) прокурора, слідчого судді та суду є процесуальними, не варто тлумачити буквально. Зауважимо, що думки опитаних нами науковців та практиків¹ щодо цього розділилися: 39,9% респондентів підтримують запропонований нами обмежувальний спосіб тлумачення положень ч. 1 ст. 110 КПК України, тоді як 60,1% анкетованих віддали перевагу класичному буквальному тлумаченню цих норм. Водночас дві третини (67,5%) фахівців у галузі кримінальної юстиції погодилися з тезою, що всі рішення в кримінальному провадженні загалом варто поділяти на процесуальні та непроцесуальні.

Суб'єктами прийняття процесуальних рішень у кримінальному судочинстві є тільки уповноважені представники держави – правозастосовувачі, перелічені у ст. 94 та ч. 1 ст. 110 КПК України. Щодо інших учасників кримінального провадження, зокрема суб'єктів доказування (підозрюваний, обвинувачений, захисник, потерпілий тощо), погодимося з В.В. Вапнярчуком: ці особи не виконують державно-владних функцій, не вирішують правового конфлікту шляхом прийняття обов'язкових до виконання рішень, тому не є правозастосовувачами [9, с. 75]. Крім того, правозастосовна діяльність здійснюється уповноваженими суб'єктами в «чужому інтересі» [7, с. 409] (у разі кримінального судочинства – насамперед публічному), а названі суб'єкти мають або представляють у провадженні приватні інтереси. Тому процесуальна діяльність інших, крім сторони обвинувачення, слідчого судді та суду, учасників кримінального провадження не підпадає під ознаки правозастосовної, отже, рішення таких осіб не можна вважати процесуальними [10, с. 39–40].

Положення ст. 110 КПК України окремо характеризують процесуальні рішення суду (ч. 2) та органів досудового розслідування й прокурора (ч. ч. 3–7). Більш дискусійною у наукових колах є друга категорія процесуальних рішень, якій варто приділити окрему увагу.

Відповідно до ч. 3 ст. 110 КПК України, рішення слідчого, дізнавача й прокурора ухвалюються у формі постанов. На перший погляд, цитоване положення видається імперативним, таким, що має тлумачитися буквально, як «процесуальними є тільки ті рішення, що ухвалюються у формі постанови». Вважаємо наведений підхід хибним із таких міркувань.

По-перше, згадана норма містить вказівку на те, що постанова виноситься у випадках, передбачених КПК України (тобто тоді, коли процесуальна форма рішення наперед визначена законом, як-то постанова про визнання особи потерпілою), а також у випадках, коли слідчий, дізнавач і прокурор вважають це за необхідне. Тобто ці суб'єкти здатні на власний розсуд вибирати рішення, які будуть закріплені шляхом складання постанов. На основі викладеного можна дійти висновку, що вибір формату постанови для оформлення власних процесуальних рішень є одним з дискреційних повноважень уповноважених осіб органів досудового розслідування, прокурора. Відповідно, допускається прийняття цими суб'єктами процесуальних рішень, які оформлюються інакше, ніж шляхом складання письмової постанови.

По-друге, ст. 110 КПК України прямо визначає, що процесуальні рішення можуть виражатися у формі інших процесуальних документів. Частина 4. ст. 110 КПК України

¹ Емпіричною базою дослідження виступили результати опитування 272 фахівців у сфері кримінальної юстиції, серед яких 109 (40,1%) слідчих, 42 (15,4%) прокурори, 40 (14,7%) адвокатів, 37 (12,9%) суддів, 35 (12,9%) науковців та 9 (3,3%) представників інших юридичних професій.

визнає обвинувальний акт специфічним процесуальним рішенням прокурора, яким останній висуває особі обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення. Вимоги до змісту цього рішення та відповідного процесуального документа визначені ст. ст. 290, 291 КПК України. Аналіз положень ч. 1 ст. 290 КПК України показує, що обвинувальний акт як письмовий процесуальний документ закріплює рішення прокурора про завершення досудового розслідування, тобто знаменує перехід провадження до його наступного суттєвого етапу – судового розгляду. Особа, щодо якої складено аналізований документ, набуває процесуального статусу обвинуваченого (підсудного), отримує низку нових прав та обов'язків, пов'язаних з участю у судовому провадженні. За наведеними критеріями обвинувальний акт варто розглядати як індивідуальний правозастосовний акт сторони обвинувачення, тому його віднесення до переліку процесуальних рішень не викликає заперечень. Таку саму юридичну природу мають й інші процесуальні документи, котрими прокурор здатний закінчити досудове розслідування та які не оформлюються вмотивованими постановами: клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності та про вжиття щодо неї примусових заходів виховного чи медичного характеру. Отже, рішення про закінчення досудового розслідування зі складанням цих документів, за аналогією зі складанням обвинувального акта, мають вважатися процесуальними.

Навіть більше, вітчизняні учені-процесуалісти цілком обґрунтовано доводять, що повідомлення про підозру також варто вважати процесуальним рішенням сторони обвинувачення [11, с. 162; 12, с. 11; 13, с. 102; 14, с. 210; 15, с. 183]. Їхні аргументи можна підсумувати таким чином: рішення про повідомлення особі про підозру ухвалюється виключно на основі наявних у провадженні доказів; письмове повідомлення про підозру є обов'язковим до виконання правозастосовним актом сторони обвинувачення; цей акт суттєво змінює права та обов'язки іншого учасника провадження (особа набуває статусу підозрюваного), є підставою руху кримінального провадження та переходу на новий етап досудового розслідування; документ має чітко регламентовану законом процесуальну форму тощо.

Деякі учені-процесуалісти тлумачать поняття «процесуальне рішення» ширше. Зокрема, С.О. Шульгін аргументовано відносить до категорії процесуальних рішень слідчого, дізнавача й прокурора про внесення відомостей про ознаки кримінального правопорушення до ЄРДР, а також письмові вказівки прокурора [14]. З цією тезою варто погодитися, адже обидва наведені різновиди рішень можуть бути характеризовані як правозастосовні. У першому випадку дії уповноваженої особи дають старт усьому кримінальному провадженню та запускають ланцюжок кримінальних процесуальних правовідносин; у другому – встановлюють юридичний обов'язок адресата доручення вдатися до певної поведінки.

Слушною також видається позиція Ю.П. Аленіна, який до процесуальних рішень сторони обвинувачення, що ухвалюються на стадії досудового розслідування, відніс рішення, спрямовані на збирання та перевірку доказів: про провадження гласних і негласних слідчих (розшукових) та інших пізнавальних процесуальних дій [16, с. 30]. Пізніше, у межах розроблення науково-практичного коментаря до КПК України, згаданий науковець зауважив, що кожна слідча (розшукова) дія є актом правозастосовної діяльності [17, с. 384]. Відповідно до чинного кримінального процесуального законодавства, рішення про проведення названих цитованим ученим процесуальних дій не оформлюються шляхом складання постанови (крім примусового освідування, експертної та призначення судової експертизи). Водночас варто погодитися з Н.В. Глинською у тому, що деякі «усні» рішення не мають конкретного передбаченого законом документального виразу та можуть знаходити письмове вираження в інших проце-

суальних документах (протоколах, дорученнях, вказівках, листах, запитах, повідомленнях тощо) [18, с. 10]. Схожу позицію висловив О.І. Марочкін, котрий поділяє процесуальні рішення слідчого на такі, що потребують та не потребують письмового вираження [5, с. 37].

Щоб довести, що рішення слідчого, дізнавача, прокурора про проведення процесуальних дій пізнавального характеру є процесуальними, необхідно продемонструвати їхню правозастосовну природу. Головним юридичним наслідком проведення таких дій є надання їхнім результатам специфічного юридичного статусу процесуальних джерел доказів. Зокрема, вилучені стороною обвинувачення в натурі об'єкти визнаються первинними речовими доказами чи документами, отримана під час допиту вербальна інформація – показаннями, спеціально виготовлені моделі, на які переносяться доказові відомості, – похідними документами та речовими доказами. Вважаємо, що об'єктом правозастосування в цьому разі є певні матеріальні об'єкти (а під час проведення допиту – отримані від особи вербальні відомості), до яких застосовуються положення КПК України щодо способів збирання й перевірки доказів, а також щодо вимог до процесуальних джерел доказів.

Що цікаво, ст. ст. 79 та 83 КПК України 1960 року вимагали складання окремих постанов для визнання речей і документів доказами та їх приєднання до матеріалів кримінальної справи [19], що відповідає загальній концепції оформлення правозастосовних рішень стороною обвинувачення саме цим документом. За чинного кримінального процесуального законодавства первинне надання певним об'єктам статусу процесуальних джерел доказів відбувається в межах самих процесуальних дій, під час яких вони збираються. Попри це, на практиці все ще трапляються випадки складання слідчими (дізнавачами, детективами) окремих постанов про визнання речей та документів доказами та їх долучення до матеріалів кримінального провадження (хоча КПК України 2012 року цього не вимагає).

Крім того, способи збирання доказів стороною обвинувачення переважно пов'язані із застосуванням того чи іншого обсягу процесуального примусу. У такому разі об'єктом правозастосування виступають особи – до них застосовуються додаткові примусові процесуальні інструменти забезпечувального характеру, як-от виклик, тимчасове вилучення майна, затримання, проникнення до житла чи іншого володіння особи без дозволу слідчого судді. Рішення про вжиття цих заходів забезпечення кримінального провадження, до речі, теж не закріплюються шляхом складання письмових постанов, хоча цілком очевидно мають правозастосовний характер.

Наприклад, за наведених аргументів рішення про проведення допиту свідка має вважатися процесуальним, попри те, що воно не потребує окремого документального закріплення. Таке рішення є вольовим актом слідчого як суб'єкта владних повноважень у кримінальному провадженні, спрямованим на вирішення поставлених перед ним завдань шляхом збирання й дослідження доказів (отримання показань особи); є правозастосовним актом, оскільки до особи застосовуються положення ст. 65, 95, 223, 224 та інших норм КПК України; у результаті його прийняття та реалізації змінюються кримінальні процесуальні правовідносини, адже особа набуває процесуального статусу свідка, у неї виникає юридичний обов'язок давати правдиві показання; за відмову від виконання наведеного обов'язку може наставати юридична відповідальність; отримані від допитуваного відомості набувають юридичного статусу процесуального джерела доказів – показань. Обов'язок свідка прибути для давання показань виникає унаслідок прийняття окремого процесуального рішення про вжиття щодо такої особи заходу забезпечення кримінального провадження – виклику, передбаченого ст. ст. 133–139 КПК України. Аналогічним чином може бути продемонстровано правозастосовний харак-

тер усіх гласних та негласних слідчих (розшукових) дій, отримання та витребування речей та документів, а також інших процесуальних засобів збирання доказів.

Деяко складнішим є питання щодо процесуальної природи окремих рішень, які можуть ухвалюватися під час проведення одиничних процесуальних дій. Наприклад, відповідно до абз. 2 ч. 3 ст. 236 КПК України, слідчий, прокурор мають право заборонити будь-якій особі залишити місце обшуку до його закінчення та вчиняти будь-які дії, що заважають проведенню цієї процесуальної дії. Рішення про таку заборону має всі ознаки правозастосовного: у межах його прийняття та реалізації уповноважений суб'єкт у певних життєвих обставинах застосовує до іншої особи положення цитованої норми; адресат такого рішення набуває нового юридичного обов'язку не залишати місце проведення процесуальної дії або не вчиняти певні інші дії; рішення виражається зовні в усному проголошенні його змісту; за його невиконання може наступати юридична відповідальність. Отже, описане рішення також можна визнати процесуальним у розумінні ст. 110 КПК України. Водночас процесуальна природа таких правозастосовних рішень незначного масштабу потребує додаткового дослідження.

Своєю чергою, спірним, на нашу думку, є віднесення окремими науковцями до процесуальних рішень сторони обвинувачення клопотань слідчого, дізнавача та прокурора [3, с. 13; 5, с. 35, 14, с. 211] (крім наведених клопотань, передбачених ч. 2 ст. 283 КПК України, якими завершується досудове розслідування та які мають правову природу, аналогічну обвинувальному акту). Вважаємо, що клопотання є процесуальною дією – юридичним фактом, який є підставою для розгляду спірного питання іншим уповноваженим суб'єктом (слідчим суддею, судом) та саме по собі не є правозастосовним актом, не застосовує норм права до інших суб'єктів і безпосередньо не змінює кримінальні процесуальні правовідносини. Процесуальні рішення приймаються іншими суб'єктами на основі розгляду таких клопотань.

Цю тезу можна проілюструвати на прикладі клопотання про отримання тимчасового доступу до речей чи документів, котре слідчому судді може подати і сторона обвинувачення, і сторона захисту. Юридичні наслідки подання відповідного клопотання сторонами провадження є ідентичними: у слідчого судді виникає обов'язок його розглянути та прийняти позитивне чи негативне рішення. Якщо вважати, що клопотання слідчого, дізнавача, прокурора є процесуальними рішеннями, то варто вважати процесуальними рішеннями й аналогічні клопотання сторони захисту, потерпілого, що прямо суперечить положенням ст. ст. 94 та 110 КПК України.

Отже, процесуальними ми пропонуємо вважати правозастосовні рішення сторони обвинувачення: як такі, що оформлюються шляхом складання постанови, так і ті, що закріплюються шляхом складання інших процесуальних документів або взагалі не мають документального оформлення. Серед другої категорії до процесуальних варто віднести рішення про внесення відомостей про ознаки кримінального правопорушення до ЄРДР, письмові доручення, рішення про проведення процесуальних дій пізнавального характеру, вжиття забезпечувальних заходів (виклик, затримання без ухвали слідчого судді тощо), складання та вручення особі повідомлення про підозру, закінчення досудового розслідування та складання обвинувального акта чи передбачених ч. 2 ст. 283 КПК України клопотань тощо.

Своєю чергою, судові процесуальні рішення приймаються у формах ухвали, постанови або вироку (ч. 2 ст. 110 КПК України). Ухвали можуть бути усними та письмовими (усні фіксуються в журналі судового засідання), а вирок місцевих і апеляційних судів, а також постанови Верховного Суду – виключно письмовими. Кримінальний процесуальний закон чітко визначає підстави та форму ухвалення відповідних письмових рішень ст. ст. 369, 371–374 КПК України.

Процесуальна природа письмових судових рішень та усних ухвал є цілком зрозумілою. Вони є вольовими індивідуальними правозастосовними актами, якими суд (слідчий суддя) на основі власних судово-владних повноважень встановлює права та обов'язки учасників провадження або юридичний статус досліджених процесуальних джерел доказів. Чи не єдиним дискусійним питанням у цій сфері є процесуальна природа рішень суду про проведення окремих судово-слідчих дій (допиту, огляду речового доказу, дослідження документа тощо). Вважаємо, що за аналогією з рішеннями сторони обвинувачення про проведення пізнавальних процесуальних дій описані усні рішення суду слід вважати правозастосовними, отже, і процесуальними в розумінні ст. 110 КПК України.

Таким чином, суттєвими ознаками процесуальних рішень у кримінальному провадженні варто визнати такі: вони є актами вольової поведінки; приймаються виключно суб'єктами, визначеними ч. 1 ст. 110 КПК України; є проявом владних повноважень; полягають у застосуванні норм кримінального процесуального права та безпосередньо впливають на процесуальні відносини; спрямовані на вирішення завдань кримінального провадження; обов'язково обґрунтовуються доказовою інформацією (ст. 94 КПК України); мають зовнішній вираз у певних процесуальних діях, які можуть проявлятися в складанні процесуальних документів, усному виголошенні змісту рішення чи іншій поведінці суб'єкта.

Своєю чергою, непроцесуальними (у розумінні ст. 110 КПК України) є рішення сторони обвинувачення та суду, які не мають правозастосовного характеру, тобто не встановлюють на основі державно-владних повноважень права та обов'язки інших учасників кримінального провадження та не приводять до надання доказового значення певним відомостям. До них можна віднести рішення про вибір загальних напрямів досудового розслідування, застосування того чи іншого тактичного прийому, вибір певного науково-технічного засобу виявлення й фіксації доказової інформації тощо. Непроцесуальними також є всі рішення інших учасників кримінального провадження, зокрема названих ч. 3 ст. 93 КПК України суб'єктів доказування (сторони захисту, потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження).

Висновки. Підсумовуючи викладене, зауважимо, що за критерієм характеру їхнього впливу на кримінальні процесуальні відносини рішення у кримінальному провадженні варто поділити на процесуальні та непроцесуальні. До першої категорії належать правозастосовні рішення суб'єктів, названих у ч. 1 ст. 110 КПК України (слідчого, дізнавача (детектива), прокурора, слідчого судді, суду), які є владними актами правозастосування, безпосередньо впливають на перебіг кримінальних процесуальних відносин та приймаються й реалізуються задля виконання завдань кримінального провадження. До другої належать рішення цих суб'єктів, які не мають владного правозастосовного характеру, а також усі рішення (вольові акти поведінки) інших учасників кримінального судочинства.

З урахуванням наведеного перспективними видаються з'ясування та доктринальне обґрунтування механізму прийняття процесуальних та непроцесуальних рішень учасниками кримінального провадження.

Використані джерела:

1. Коваленко А.В. Використання доказів у кримінальному провадженні як складова процесу доказування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 1. С. 576–582. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018>. 2024.01.101.

2. Коваленко А.В. Підстави класифікації рішень учасників кримінального провадження. *Злочинність і протидія їй в умовах війни та у повоєнній перспективі: міждисциплінарна панорама*:

зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 19 квіт. 2024 р.). Вінниця: ХНУВС, 2024. С. 535–539.

3. Басиста І.В. Правові основи прийняття і виконання рішень слідчого на стадії досудового розслідування: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.09. Запоріжжя, 2014. 43 с.

4. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2015. 469 с.

5. Марочкін О.І. Мотивування процесуальних рішень слідчого: монографія. Київ: Національна академія прокуратури України, 2015. 214 с.

6. Скоромний Д.А. Правове регулювання прийняття кримінальних процесуальних рішень: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2018. 242 с.

7. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів. Харків: Право, 2011. 584 с.

8. Сливич І.І. Юридичні факти в кримінальному процесі України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12:00:09. Одеса, 2007. 19 с.

9. Вапнярчук В.В. Теорія і практика кримінального процесуального доказування: монографія. Харків: Юрайт, 2017. 408 с.

10. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності КПК: монографія. Київ: Істина, 2014. 590 с.

11. Аленін Ю.П., Гловюк І.В. Повідомлення про підозру: загальна характеристика та проблеми удосконалення. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2014. № 1. С. 161–169.

12. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2015. 42 с.

13. Гуртієва Л.М. Наукові концепції підстав прийняття рішення про повідомлення про підозру. *Правова держава*. 2017. № 28. С. 102–106.

14. Шульгін С.О. Види процесуальних рішень слідчого та прокурора. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 8. С. 208–214.

15. Кримінальний процес: підручник / за заг. ред. О.В. Капліної, О.Г. Шило. Харків: Право, 2018. 584 с.

16. Прийняття процесуальних рішень за новим кримінальним процесуальним законодавством України: навчально-методичний посібник / Ю.П. Аленін, В.Г. Пожар, І.В. Гловюк та ін. Одеса: Фенікс, 2012. 138 с.

17. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України / за ред. С.В. Ківалова, С.І. Кравченко. Одеса: Фенікс, 2020. 924 с.

18. Глинська Н.В. Обґрунтування рішень у кримінальному процесі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2003. 20 с.

19. Кримінально-процесуальний кодекс України: Закон України від 28 грудня 1960 року № 1001-05. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-05>.

References:

1. Kovalenko, A.V. (2024). Vykorystannia dokaziv u kryminalnomu provadzhenni yak skladova protsesu dokazuvannia [The use of evidence in criminal proceedings as a component of the process of proof]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo – Analytical and Comparative Jurisprudence*, 1, 576–582. <https://doi.org/10.24144/2788-6018>. 2024.01.101 [in Ukrainian].

2. Kovalenko, A.V. (2024). Pidstavy klasyfikatsii rishen uchastnykiv kryminalnoho provadzhennia [The basis for the classification of decisions of participants in criminal proceedings]. *Zlochynnist i protydiia ii v umovakh viiny ta u povoyennij perspektyvi: mizhdystsyplinarna panorama: Zbirnyk tez dopovidej Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii – Crime and Counteraction in the Conditions of War and Post-War Perspective: Interdisciplinary Panorama: Abstracts of the International Scientific and Practical Conference*. 535–539. Vinnytsia: KhNUVS [in Ukrainian].

3. Basysta, I.V. (2014). Pravovi osnovy pryiniattia i vykonannia rishen slidchoho na stadii dosudovoho rozsliduvannia [Legal basis for the adoption and implementation of investigator's

decisions at the stage of pre-trial investigation]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Zaporizhzhia. 43 p. [in Ukrainian].

4. Hlynska, N.V. (2015). *Kontseptualni zasady vyznachennia ta zabezpechennia standartiv dobroiakisnosti kryminalnykh protsesualnykh rishen* [Conceptual principles for determining and ensuring the standards of good quality of criminal procedural decisions]. *Doctor's thesis*. Kharkiv. 469 p. [in Ukrainian].

5. Marochkin, O.I. (2015). *Motyuvannia protsesualnykh rishen slidchoho: Monohrafiia* [Motivation of procedural decisions of the investigator: monograph]. Kyiv: Natsionalna akademiia prokuratury Ukrainy [in Ukrainian].

6. Skoromnyi, D.A. (2018). *Pravove rehuliuвання pryiniattia kryminalnykh protsesualnykh rishen* [Legal regulation of the adoption of criminal procedural decisions]. Candidate's thesis. Kharkiv. 242 p. [in Ukrainian].

7. *Zahalna teoriia derzhavy i prava: Pidruchnyk dlia studentiv yurydychnykh vyshchykh navchalnykh zakladiv* (2011). [General theory of state and law: a textbook for students of higher legal educational institutions]. Kharkiv: Pravo. 584 p. [in Ukrainian].

8. Slyvykh, I.I. (2007). *Yurydychni fakty v kryminalnomu protsesi Ukrainy* [Legal facts in the criminal process of Ukraine]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Odesa. 19 p. [in Ukrainian].

9. Vapniarchuk, V.V. (2017). *Teoriia i praktyka kryminalnoho protsesualnoho dokazuвання: Monohrafiia* [Theory and practice of criminal procedural evidence: monograph]. Kharkiv: Yurait [in Ukrainian].

10. Hlynska, N.V. (2014). *Kontseptualni zasady vyznachennia ta zabezpechennia standartiv dobroiakisnosti KPR: Monohrafiia* [Conceptual principles of determining and ensuring the quality standards of criminal procedure: monograph]. Kyiv: Istyna [in Ukrainian].

11. Alenin, Yu.P., & Hloviuk, I.V. (2014). *Povidomlennia pro pidozru: Zahalna kharakterystyka ta problemy udoskonalennia* [Notification of suspicion: general characteristics and problems of improvement]. *Visnyk Pivdennoho rehionalnoho tsentru Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy – Bulletin of the Southern Regional Center of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 1, 161–169 [in Ukrainian].

12. Hlynska, N.V. (2015). *Kontseptualni zasady vyznachennia ta zabezpechennia standartiv dobroiakisnosti kryminalnykh protsesualnykh rishen* [Conceptual principles for determining and ensuring the standards of good quality of criminal procedural decisions]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kharkiv. 42 p. [in Ukrainian].

13. Hurtiieva, L.M. (2017). *Naukovi kontseptsii pidstav pryiniattia rishennia pro povidomlennia pro pidozru* [Scientific concepts of the grounds for making a decision on notification of suspicion]. *Pravova derzhava – Legal State*, 28, 102–106 [in Ukrainian].

14. Shulhin, S.O. (2019). *Vydy protsesualnykh rishen slidchoho ta prokurora* [Types of procedural decisions of the investigator and prosecutor]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, Economy and Law*, 8, 208–214 [in Ukrainian].

15. *Kryminalnyi protses: Pidruchnyk* (2018) [Criminal process: textbook]. Ed. O.V. Kaplina, O.H. Shylo. Kharkiv: Pravo. 584 p. [in Ukrainian].

16. Alenin, Yu.P., Pozhar, V.H., & Hloviuk, I.V., et al. (2012). *Pryiniattia protsesualnykh rishen za novym kryminalnym protsesualnym zakonodavstvom Ukrainy: Navchalno-metodychnyi posibnyk* [Making procedural decisions under the new criminal procedural legislation of Ukraine: teaching and methodological manual]. Odesa: Feniks. 138 p. [in Ukrainian].

17. *Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy* (2020). [Scientific and practical commentary on the Criminal Procedure Code of Ukraine]. Ed. S.V. Kivalov & S.I. Kravchenko. Odesa: Feniks. 924 p. [in Ukrainian].

18. Hlynska, N.V. (2003). *Obgruntuvannia rishen u kryminalnomu protsesi* [Substantiation of decisions in criminal proceedings]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kharkiv. 20 p. [in Ukrainian].

19. *Kryminalno-protsesualnyi kodeks Ukrainy. Zakon 28.12.1960 № 1001-05* [Criminal Procedure Code of Ukraine. Law of 28.12.1960 No. 1001-05]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-05> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 10.12.2024

Kovalenko A., Candidate of Legal Sciences, Associate Professor, Senior Researcher at Scientific and research laboratory of public safety of communities of Faculty № 2 of Donetsk State University of Internal Affairs (Kropyvnytskyi, Ukraine)

PROCEDURAL AND NON-PROCEDURAL DECISIONS IN CRIMINAL JUSTICE

The article is dedicated to clarifying the essence of procedural and non-procedural decisions in criminal justice and identifying the grounds for their differentiation. The law-enforcement nature of procedural decisions made by authorized entities is substantiated. A restrictive approach to interpreting the provisions of Part 1, Article 110 of the CPC of Ukraine is proposed, under which only law-enforcement authoritative decisions of the entities listed in this norm are deemed procedural. The position of domestic scholars is supported, arguing that other participants in criminal proceedings, including parties to proof (suspects, accused persons, defense attorneys, victims, etc.), are not law enforcers, and their decisions, accordingly, are not procedural within the meaning of Articles 94 and 110 of the CPC of Ukraine.

The primary types of procedural decisions by the prosecution and the court are examined. The first category includes law-enforcement decisions made by investigators, inquiry officers, detectives, and prosecutors that directly impact procedural relations, establish (or modify) the rights and obligations of participants in judicial proceedings, regardless of the procedural form of such acts (e.g., decisions in the form of a ruling prescribed by law, as well as decisions to enter information into the Unified Register of Pre-Trial Investigations, conduct investigative (search) actions, issue notifications of suspicion, draft and deliver indictments, written instructions, etc.). Procedural decisions of the court include judgments, rulings, and orders prescribed by law, as well as other law-enforcement acts, including decisions to initiate specific judicial actions.

Non-procedural decisions are recognized as those of the prosecution and the court that do not have a law-enforcement nature, meaning they do not establish rights and obligations of other participants in criminal proceedings based on state-authoritative powers and do not confer evidentiary value on certain information. This category also includes all decisions (volitional acts) made by other participants in criminal proceedings.

Key words: criminal proceedings, evidence assessment, evidence use, procedural decisions, non-procedural decisions.